

Asia: VN/2215/2025

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta jättää lausunto koskien hankintatietovarantoa ja siihen liittyviä lakeja koskien.

Arviointeja koskien nostamme esiin, että kattavia yritysvaikutusten arviointeja ei ole tehty. Erityisesti vaikutusarviointeja tulisi tehdä pienten toimittajien näkökulmasta. Suomen Yrittäjät painottaa, että järjestelmien ja erilaisten tunnusten käyttö ei saa aiheuttaa lisäkustannuksia pk-yrityksille. Vaarana saattaa muutoin olla, että tarjoaminen julkiselle sektorille tehdään entistä haastavammaksi. Näin ollen hallitusohjelman tavoitteet eivät toteutuisi kustannussäästöjen ja tarjousten määrän kasvattamisen suhteen. Hankintatietovaranto on sinällään kannatettava, mutta kustannukset eivät saa koitua tarjoajien maksettavaksi.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

Kannatamme hankintatietovarannon käyttöön ottamista ja näemme sen erittäin tärkeänä lisäämään avoimuutta ja tehostamaan kustannusten seurantaa. Se edistää hankintojen avoimuutta, kilpailun lisääntymistä ja kustannusten seurantaa. Tämä helpottaa kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusrakenteiden vertailtavuutta ja ostojen kohdentumisen seurantaa. On myös kansalaisten oikeus tietää, miten verovaroja käytetään. Hankintatietovaranto mahdollistaa uudella tavalla tietoon pohjautuvan hankintojen johtamisen ja kehittämisen.

On selvää, että alun kustannusten jälkeen hankintatietovarannon hyödyt edistävät säästöjä kustannusvertailun helpottuessa. Saatavilla oleva avoin tieto edistää myös yritysten arviointia siitä, missä uusia markkinoita ja mahdollista uutta liiketoimintaa voisi olla tarjolla. Tämä edesauttaa osaltaan tarjousten määrän kasvua julkisissa hankinnoissa.

Kerättyä dataa ei tule ainoastaan kerätä, vaan sitä tulee myös analysoida. Analyysin perustella tulee johtaa hankintojen käytäntöjä, jotta kerätystä tiedosta saadaan hyötyä realisoitua säästöiksi. Pelkkä raportointi ei sinällään riitä tavoitteiden toteutumiseen.

Teknisessä toteutuksessa on huomioitava, mikä on liikesalaisuutta ja mikä yleistä tietoa. Hankintojen yksikköhinnat ja muut liikesalaisuudet eivät saa vaarantua. Koko aineisto tulisi kuitenkin olla tutkijoiden ja viranomaisten käytettävissä.

Suomen Yrittäjät ehdottaa, että tietovarantoon kerättävän datan julkaisuvelvollisuus tulisi kohdentaa myös sidosyksiköjä koskien. Niiden kautta tehdään merkittävä osa julkisia hankintoja. Sidosyksiköt käyttävät julkisia varoja ja tähän pohjautuen näemme, ettei näitä voi jättää lain ulkopuolelle. Tämä edistäisi julkisten varojen käytön läpinäkyvyyttä ja hankintalain uudistuksen tavoitteiden toteutumista. Näin hankintatietovarannon hyödyt saadaan kattavammin käyttöön tältäkin osin. Ostolaskutietojen toimittaminen ei tulisi perustua vapaaehtoisuuteen. Se tulisi olla velvoittavaa.

Puolustusvoimia koskevat poikkeamiset ovat Suomen Yrittäjien mielestä perusteltuja. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että hankintojen laajuus ilmoitetaan Valtionkonttorille vaarantamatta turvallisuutta.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

-

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?

On tärkeää, että data on saatavilla ja Valtionkonttori on sopiva taho hallinnoimaan hankintatietovarantoa. Valtionkonttorilla on jo nyt talouteen liittyvä tiedon keräämisen osaaminen.

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Esitetyt siirtymäajat ovat melko pitkiä. Ehdotamme niiden lyhentämistä. Suomen Yrittäjät näkee tärkeänä, että tietojen toimittaminen aloitetaan viivytyksettä, jotta hankintojen kokonaisuuden toteutumisesta yhdessä hankintalakiuudistuksen kanssa voidaan seurata ja jatkokehittää säästöjen aikaan saamiseksi. On myös tärkeää, että dataa toimitetaan tietovarantoon säännöllisesti vuoden aikana ajantasaisen tiedon varmistamiseksi.

Kunnioittavasti,

Rajala Katja
Suomen Yrittäjät ry